

LUKÁŠ MATOUŠEK

VĚNEC SONETŮ
SONNET SEQUENCE

(1996 / 2000)

pro violoncello a klavír

for cello and piano

- Violoncello -

Tyto noty je **DOVOLENO** kopírovat.

It is **ALLOWED** to make copies of this music.

Es ist **ERLAUBEN** diese Noten zu kopieren.

Est-il **POSSIBLE** de faire des copies de cette musique.

Věnec sonetů je básnická forma, která sdružuje 15 sonetů vytvořených ve vzájemném kruhovém propojení. Poslední verš prvého sonetu je shodný s prvním veršem druhého sonetu. Poslední verš druhého sonetu je shodný s prvním veršem třetího sonetu atd. Poslední verš čtrnáctého (posledního) sonetu je shodný s prvním veršem prvního sonetu. Tím se uzavře kruh čtrnácti sonetů. První verše všech sonetů jsou sdruženy do samostatného sonetu (tzv. „věncového“), který je myšlenkovým kadlubem celého věnce sonetů.

JUDr. Jiří Hejda (25. 2. 1895 – 25.4.1985), jehož památce je moje skladba věnována, byl významný novinář a národního hospodář předválečného Československa. Po komunistickém puči v únoru 1948 se stal nepohodlným komunistickému režimu. To co následovalo nejlépe vyjádřil Jiří Hejda sám: „*V prosinci roku 1949, těsně před vánoci, jsem byl zatčen, v červnu 1950 odsouzen k doživotnímu žaláři v procesu s Dr. Miladou Horákovou, načež jsem prošel Ruzyní, Pankrácí, Mírovem, Leopoldovem a Valdicemi, abych v květnu 1962 ve stáří 67 let byl propuštěn „na podmínu“. V červenci roku 1968 jsem byl rozsudkem Nejvyššího soudu v celém rozsahu sproštěn viny a rozsudek Státního soudu z roku 1950 prohlášen za hrubé porušení práva a spravedlnosti. To jsou tedy holá fakta. Těch dvanáct a půl roku, které jsem nevinně proseděl v kriminálech nic ovšem nemohlo odčinit. A ty byly zlé... Za těchto podmínek vznikaly sonety. Vznikaly – nebyly však napsány. Protože mít tužku a papír na cele znamenalo korekci, tj. ještě horší hladovění a spánek na holé zemi bez přikryvek a bez podhlavníku v nevytopené světnici. V zoufalství smutku samoty, kdy mnozí spáchali sebevraždu, jsem se odhodlal básnit... Bez tužky a papíru bylo nutno spolehnout se jen na vlastní paměť.“*

Jiří Hejda během svého věznění vytvořil bez jakékoli možnosti zápisu a mnoho let byl nucen udržet v paměti 10 Věnců sonetů, což je přes 2000 veršů.

Věnec sonetů jsem napsal v roce 1996 a znova se k němu vrátil v roce 2000, kdy jsem jej výrazně přepracoval. V hudební formě jsem vyšel z formy básnické. Také charakter i vzájemné vztahy „tematických“ okruhů jednotlivých sonetů se snaží reflektovat básnickou formu sonetu (dvě čtyřverší v rýmu ‚abba-abba‘ a dvě trojverší v rýmu ‚cde-cde‘).

Skladbu Věnec Sonetů poprvé provedli 4.12.1996 Jitka Vlašánská a Luděk Šabaka (Praha, festival Třídení), přepracovanou verzi 20.6.2000 Jiří Bárta a Jaromír Klepáč (Praha, 492. Úterek Umělecké besedy). V roce 2002 ji Jiří Bárta a Jaromír Klepáč nahráli pro Český rozhlas v Praze a v roce 2010 Petr Nouzovský a Daniel Wiesner na CD (*přílohové CD pro knihu Jiřího Hejdy: Sonety, LM 0001*).

V roce 2011 jsem zkrácením Věnce sonetů vytvořil **Sonety**. Dávám přednost kompletní skladbě Věnec sonetů před zkrácenou verzí, i když jsem si vědom, že z praktických důvodů (délka skladby ok. 19 minut) budou asi častěji provozovány právě zkrácené **Sonety**.

Skladbu Sonety poprvé provedli 27.11.2011 Eduard Šístek a David Hausknecht (Praha) a 8.8.2012 ji nahráli pro Český rozhlas v Praze.

Durata ca 35 minut

Vysvětlivky:

- ♩ = o 1/4 tónu výš
- ♯ = o 3/4 tónu výš
- ♪ = o 1/4 tónu níž
- ♫ = o 3/4 tónu níž
- … = diminuendo perdendosi

Sonnet sequence is a poetic form, containing 15 sonnets, created in mutual circular connection. Last line of the first sonnet is identical with the first line of the second sonnet. Last line of the second sonnet is identical with the first line of the third sonnet, etc. Last line of the fourteenth (last) sonnet is identical with the first line of the first sonnet. By this way the circle of fourteen sonnets is closed. First lines of all sonnets are uniting into separate sonnet, which is thought mould of the whole sonnet sequence.

JUDr. Jiří Hejda (25. 2. 1895 – 25. 4. 1985), whose memory is my composition dedicated, was prominent journalist and economist of Czechoslovakia before the Second World War. After the Communist putsch in February 1948 he became inconvenient for Communist regime. The following situation Jiří Hejda best expressed himself: “*In December 1949 closely before Christmas I was arrested, in June 1950 I was sentenced to life imprisonment in trial with Dr. Milada Horáková¹⁾, whereupon went through Ruzyně, Pankrác, Mírov, Leopoldov and Valdice²⁾ to be released “on conditional discharge“ in May 1962, in the age 67. In July 1968 I was fully relieved of the guilt by the judgement of the Supreme Court, and the judgement of the State Court from the year 1950 was repealed as a gross infringement of law and justice. These are plain facts then. These twelve and half years, which I was innocently inside the prisons, it was nothing to be able to redress. And these years were bad... In these conditions developed sonnets. Developed – they were not written however. Because to possess a pencil and a paper in prison cell meant ‘correction’, it is to go yet worse hungry and to sleep on the bald floor without blanket and without headrest in the not heated room. In the despair of sorrow of solitude, when many others committed suicide, I decided to create poetry... Without pencil and paper it was necessary to depend only on own memory.”*

¹⁾ First Czechoslovakian show trial arranged after the Soviet example.

²⁾ Known prisons for political prisoners in Communist Czechoslovakia.

Jiří Hejda created in the course of his imprisonment and he had to keep many years in his mind (without any possibility to write them down) 10 Sonnet sequences, which is more than 2000 verses.

I wrote **Sonnet sequence** in the year 1996 and I came back to it in the year 2000, when I reworked it considerably. In the musical form I proceeded from the poetic form. Also the character as well as mutual relations among „thematic radiuses“ of separate sonnets tries to reflect poetic form of the sonnet (two four-verses in the rhyme ‘abba - abba’ and two three-verses in the rhyme ‘cde - cde’). In the year 2009 I finished instrumentation of this composition for cello and orchestra.

Sonnet sequence was first performed on 4.12.1996 in Prague by Jitka Vlašáková and Luděk Šabaka. The reworked version was first performed on 20.6.2000 by Jiří Bárta and Jaromír Klepáč and they recorded it as well in the year 2002 for Czech Radio in Prague. In the year was Sonnet sequence recorded by Petr Nouzovský and Daniel Wiesner on CD.

In the year 2011 I made abbreviated version named **Sonnets**. This version was first performed on 27.11.2011 in Prague by Eduard Šístek and David Hausknecht. They both recorded Sonnets for Czech Radio in the year 2012.

Vysvětlivky / Notes:

#	= o 1/4 tónu výš, 1/4 of tone higher
#	= o 3/4 tónu výš, 3/4 of tone higher
♭	= o 1/4 tónu níž, 1/4 of tone lower
♭	= o 3/4 tónu níž, 3/4 of tone lower
—————	… = diminuendo perdendosi

Durata ca 35 minutes

Violoncello

Památkce Jiřího Hejdy (1895 - 1985)

VĚNEC SONETŮ

Lukáš Matoušek

pro violoncello a klavír

(1996 / 2000)

(*1943)

I. Sonet

Impetuoso espressivo $\text{♩} = 112$

The sheet music consists of 29 numbered measures of musical notation for cello and piano. Measure 1 starts with a dynamic *f*. Measures 1 through 15 show continuous sixteenth-note patterns with various slurs and grace notes. Measure 12 includes a dynamic *pizz.* at the end of the measure. Measures 16 through 29 continue the sixteenth-note patterns, with dynamics including *ff*, *ppp*, *pp*, and *arco*. Measure 23 features dynamics *mp*, *mf*, and *f*. Measure 29 concludes with a dynamic *>*.

33 *pizz*
pp subito *arco* *pp* *cresc. poco a poco*

37 *f* *3* *3* *3*

41 *3* *3* *3* *Pausa ca 3"* *3*

II. Sonet

L'istesso tempo

47 *mp* *3* *3* *3* *3* *3*

52 *3* *5* *6*

56 *ff* *3*

60 *flag.* *pp* *(d=d)* *3*

67 *f* *3* *3* *(d=d)* *(nat.)*

73 *5* *3*

76 *pp* *flag.*

81 *6* *Pr*

92

mp espr.

97

3

dim. poco a poco — *morendo*

Pausa ca 4"

III. Sonet

Quieto ma concentrato $\text{♩} = 108$

104 24 *Pf* *ffz* *Vcl* $\text{♩} = 112$ *ff* *arco*

131 *pizz* *pp* *ff*

135 *pizz* *arco* *pp* *ff* *8* *Pf* *Vcl* *ff*

147 *pp* *ff* *ff* *pp*

151 *ff* *pp* Pausa ca 3"

IV. Sonet

Drammaticamente $\text{♩} = 112$

154 *p* *molto* *ff* *pp*

157 *ff* *pp* *ff*

161 *nervosamente*
sul D

165 *pizz arco*
pizz

169 *drammaticamente*

173 *ff*

176 *mp espr.* *pp subito* *ff*

179 *p* *ff*

182 *sul D* *mp espr.*

185 *f*

190

193 *Pausa ca 5"*

V. Sonet

Risoluto, fermamente $\bullet = 112$

196

202

205

208

213

218

222

225

230

236

pizz

sim.

arco

mf

p

mp

mf

f

espr.

mp

5[.]

240

mf espr.

rit.

244

Pausa ca 3''

VI. Sonet

Doloroso $\bullet = 100$

246

mp espr.

249

sempre espr.

252

254

258

p

263

269

275

287 *Vcl*

291

295 Pausa ca 3"

VII. Sonet

Quasi un ricordo $\text{♩} = 96$

301 *p cantabile*

306 rit. a tempo *p*

315 *p*

323 *mp*

333 *mf espr.* *p*

340 *sostenuto* *accelerando* *a tempo* *f* *3*

345 Pausa ca 3"

VIII. Sonet

Espressivo $\text{♩} = 112$

347 *sostenuto* *a tempo*
f *mp* *mf* 3
 351 *f* 3
pesante *a tempo* *rit.*
 354 *a tempo* *ben ritmico* ($\text{♩} = \text{♪}$)
 357 *f* *p*
 361 *f*
 366 *mf*
 372 *f* *f* *f* *sim.*
 377 *p*
 382 3 *< > < >*
 388 *mp* *mf* Pausa ca 5"

IX. Sonet

Misteriosamente $\text{♩} = 92$

392 *Pf* *Vcl*

398 *mf* *mp*

402 *p* *p espr.*

407 *mp*

411 *mp* *mp*

417 *f espr.* $\text{♩} = 108$

423

428

429 *pizz* *poco rit.* *arco* *tranquillo* $\text{♩} = 92$ *p cantabile*

435 Pausa ca 3"

X. Sonet

Tranquillo spianato (*quasi un ricordo distante*) $\text{♩} = 48$

Musical score for X. Sonet, page 11. The score consists of six staves of music. Staff 1 (Bass clef) starts at measure 442 with a dynamic of *p cantabile*. Staff 2 (Bass clef) starts at measure 449. Staff 3 (Clef change) starts at measure 455 with a dynamic of *mf*, followed by *pp cantabile*. Staff 4 (Treble clef) starts at measure 461 with a dynamic of *p*. Staff 5 (Bass clef) starts at measure 469. Staff 6 (Treble clef) starts at measure 475. The score includes various dynamics, tempo markings, and performance instructions like "Pausa ca 4". Measure numbers 442, 449, 455, 461, 469, and 475 are indicated above the staves.

XI. Sonet

Poco piú mosso $\text{♩} = 56$

Musical score for XI. Sonet, page 11. The score consists of five staves of music. Staff 1 (Treble clef) starts at measure 483 with a dynamic of *p*. Staff 2 (Treble clef) starts at measure 489. Staff 3 (Treble clef) starts at measure 496. Staff 4 (Bass clef) starts at measure 503. The score includes various dynamics and performance instructions like "(dotted note = solid note)". Measure numbers 483, 489, 496, and 503 are indicated above the staves.

Vcl

511 *p* 3 3 5 [d] 3

516 *pizz mp* *pizz* *pizz* Pausa ca 4" I.v.

pp *arco*

XII. Sonet

Moderato espressivo $\text{♩} = 112$

522 *arco* 3 3 5 [d] 3 3 3

526 *p espr.* 3 3 *mf*

530 *pizz* *pizz* *(pizz)* *arco* I.v. *p*

537 *pizz arco* *mp* *mp*

542 5

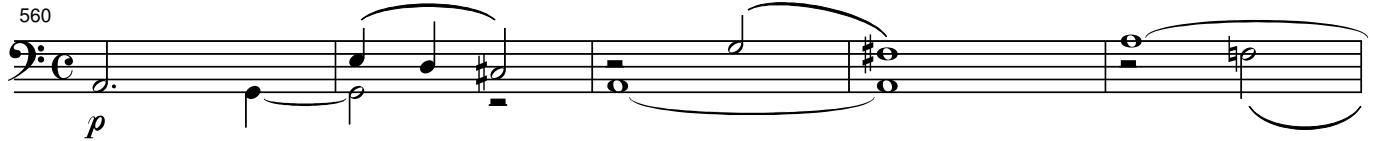
546 3 3

551 *p* Pausa ca 4"

XIII. Sonet

Cantabile $\text{d} = 50$

560

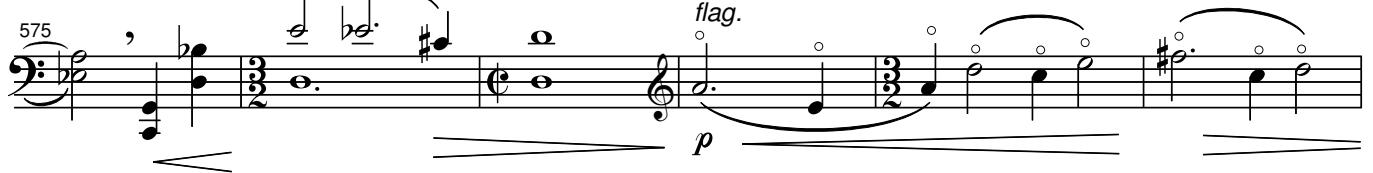
565

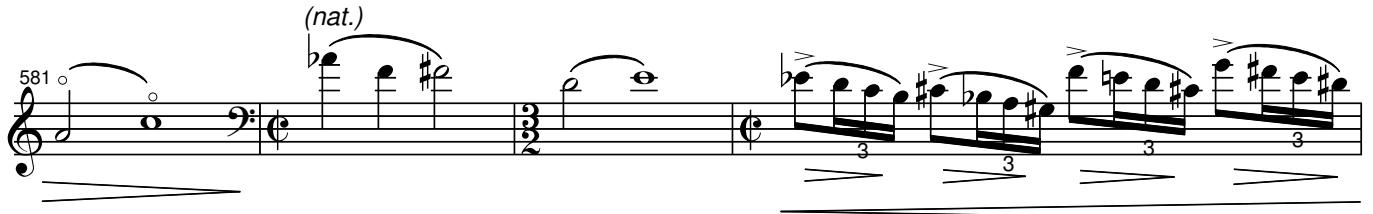
570

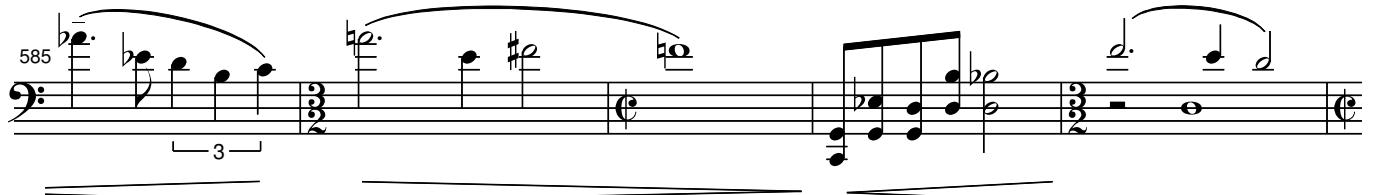
575

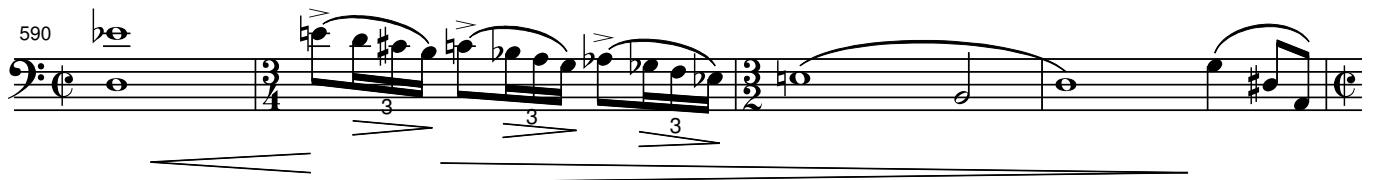
581

585

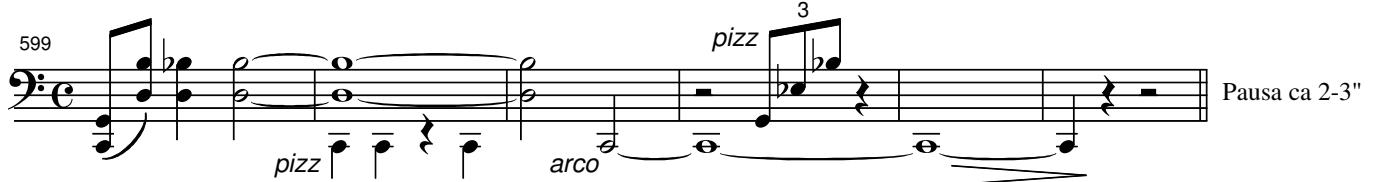
590

594

599

Pausa ca 2-3"

XIV. Sonet

Misterioso emimmaticamente $\bullet = 112$

605

611

619

627

635

642

648

650

652

XV. Sonet

"Věncový"

Molto espressivo $\bullet = 112$

The musical score consists of six staves of bassoon parts. Staff 1 (measures 655-658) starts with a dynamic *f*. Staff 2 (measure 657) shows a transition with a key change. Staff 3 (measure 659) features a melodic line with a dynamic *f* at the end. Staff 4 (measure 661) continues the melodic line. Staff 5 (measure 663) includes dynamics *f* and *espr.*, with a three-measure repeat sign. Staff 6 (measures 667-672) concludes with a dynamic *Pf* and a forte dynamic *ffz*.

679 *Vcl*

(♩ = ♪)

711 *sostenuto* *a tempo*
 ♫ f —————— mp —————— mf —————— 3 —————— 3 ——————

716 f —————— 3 —————— ♫ pf —————— pp ——————

Vcl
 720 p > < > < > mp < > mf

726 (♩ = ♪)
 ♫ —————— —————— —————— —————— —————— ——————

735 p ——————

743 (♩ = ♪) mp ——————

749 5[♩] —————— 3 —————— 3 —————— 5 ——————

754 pizz mp —————— arco —————— l.v. —————— p cantabile

761 (♩ = ♪) p ——————

769 pizz —————— arco —————— pizz 3 ——————

Lukáš Matoušek

výběr skladeb pro violoncello nebo s violoncellem / selected compositions for cello or with cello

In memoriam John F. Kennedy (1964) pro / for fl, ob, bcl, fg; cor, tr, trb, tba, vl, vla, vcl, cb	7'
- verze pro nonet / version for nonet (1974) (fl, ob, cl, fg, cor, vl, vla, vcl, cb)	
Intimní hudba / Intimate Music (1968)	6'
- verze pro sólové violoncello / version for solo cello [Chester Music 1984]	
Proměny ticha / Metamorphoses of Silence (1977) for strings	10'
- 1980 verze pro smyčcový kvartet / version for string quartet	
Sonáta / Sonata (1980) pro kontrabas a komorní soubor / for double bass and chamber ensemble	10'
(fl, ob, cl, fg, cor; 2vl, vla, vcl)	
Ut heremita solus (1982) – motet Johannese Ockeghema / of Johannes Ockeghem (fl, cl, vla, vcl, pf)	10'
Viderunt omnes fines millennii (1999) pro dechový kvintet a smyčce / for wind quintet and strings	6'
Věnec sonetů / Sonnet Sequence (1997/2000) (vcl, pf)	35'
– verze / version (2009) – vcl, orch (2,2,2,2 / 2,2,0,0 / archi)	
Sonety / Sonnets (2011) (vcl, pf)	19'
= zkrácená verze Věnce sonetů / abbreviated version of Sonnet Sequence	
Stíny a odlesky / Shadows and Reflections (1999/2000) (fl, cl, vl, vla, vcl, pf) [Český rozhlas 2010]	20'
MiN Kaleidoskop / MiN Kaleidoscope (2002) (fl, cl, fg, 2 vl, vla, vcl, pf)	12'
Tři novelety / Three Noveletts (2004) (ob, vl, pf)	14'
- verze / version (2004) – ob, 2vl, vla, vcl	
Óda na radost / Ode to Joy (2008) (recit., vl, vcl, pf)	12'
Paměť pražského palace / Memory of Prague's palace (2009)	10'
pro komorní orchestr / for chamber orchestra (1,1,1,1 / soli VI I, VI II, Vcl / archi)	

Diskografie / Discography

CDs:

- Lukáš Matoušek: Chamber Music; Studio MATOUŠ MK 0044-2931** (1998)
 Vzpomínka na pana Sudka, Barvy a myšlenky, Proměny ticha, Aztékové,
 Sonáta pro housle a klavír, Pečeť mlčení (Sigillum silentii), Fanfára 17.listopadu
- Lukáš Matoušek: Věnec sonetů pro violoncello a klavír; Lukáš Matoušek LM 0001-2131** (2010)
 Věnec sonetů
- Atelier 90 - I.; Editio Český rozhlas CR 0115-2131** (1999)
 Kořeny času (Radices temporis)
- Bambini di Praga - Concerto picollo; BONTON Music a.s. 71 0525-2** (1997)
 Květ z ráje
- Rubinstein, Hindemith, Bloch, Matoušek; ARTA Records F1 0062-2** (1995)
 Intimní hudba pro violu
- Münchner Flötentrio; CAVALLI RECORDS CCD 267** (2004)
 Mozaika
- Umělecká beseda, Komorní hudba členů; Studio MATOUŠ MK 0059-2132** (2011)
 Trio pro klarinet, housle a klavír

Records:

- Sonoratori di Praga; LP - Panton 11 0392** (1975)
 Sedm hříchů Hieronyma Bosche
- Hommage à Machaut; LP - Panton 8111 0056** (1978)
 Hoquet Guillauma de Machaut
- Severáček; LP - Panton 8112 0416** (1983)
 Klárcina říkadla
- Hudba pro žestě / Brass Music; LP - SUPRAPHON 1111 3903** (1986)
 Vzpomínka na pana Sudka